

Τα μέτωπα του Καυκάσου και της Καλλιπόλης δεν ήταν τα μόνα που απασχολούσαν τους Τούρκους. Από τις 22 Νοεμβρίου 1914, είχαν εισβάλει από τις αραβικές κτήσεις τους στην Αίγυπτο με σκοπό να κυριεύσουν τη διώρυγα του Σουέζ, ενώ από τα ανατολικά, ενισχυμένοι με ινδικά στρατεύματα, οι Βρετανοί, υπό τον στρατηγό Νίξον, εισέβαλαν στα αραβικά εδάφη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Στις 23 Νοεμβρίου 1914, οι Βρετανοί κυριεύσαν την Βασόρα (στο Ιράκ, σήμερα). Στις 3 Δεκεμβρίου, πήραν και την πόλη Κούρνα στη συμβολή των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη. Έβαλαν στόχο τη Βαγδάτη.

Στο Σουέζ, βρετανική αντεπίθεση γύρισε τους Τούρκους πίσω. Επανήλθαν τον Φεβρουάριο του 1915. Αποκρούστηκαν πάλι. Τον Απρίλιο, τα παράτησαν, καθώς χρειαζόνταν τον στρατό στα άλλα μέτωπα. Ως το τέλος του 1915, δεν ξαναπροσπάθησαν να πάρουν το Σουέζ. Τους απασχολούσε η άμυνα της Βαγδάτης, την οποία ενίσχυαν.

Άλλη δύναμη από Βρετανούς και κυρίως Ινδούς ξεκίνησε από την περιοχή της συμβολής των ποταμών Ευφράτη και Σατ Ελ Αραμπ με αρχηγό τον στρατηγό Τάουτσεντ και προορισμό τη Βαγδάτη. Ανακόπηκε στις 23 Νοεμβρίου 1915. Την ημέρα εκείνη, οι Τούρκοι νίκησαν σε μάχη στην Κτησιφώντα (στις όχθες του Τίγρη). Τον Δεκέμβριο, κύκλωσαν τις βρετανικές δυνάμεις του Τάουτσεντ. Από τον Νοέμβριο όμως, στην περσική ακτή της Κασπίας είχαν αποβιβάσει 50.000 κοζάκοι του ρωσικού στρατού. Στο τέλος της χρονιάς, είχαν πάρει την Τεχεράνη.

Τα πράγματα γύρισαν άσχημα για τους Τούρκους και στο μέτωπο του Καυκάσου. Όλο το 1915 ως τον Σεπτέμβριο, δίνονταν εκεί πολύνεκρες μάχες χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα. Αφ' ότου ανέλαβε ο μεγάλος δούκας Νικόλαος, οι Ρώσοι πραγματοποίησαν νικηφόρες επιθέσεις και στα τέλη του 1915 είχαν διώξει τους Τούρκους από τον Καύκασο και το Αζερμπαϊτζάν. Οι εκεί επιθέσεις συνεχίστηκαν στις αρχές Ιανουαρίου 1916. Στις 16 Φεβρουαρίου, οι Ρώσοι πήραν το Ερζερούμ (Αρμενία). Ως τον Μάρτιο, είχαν κυριεύσει ολόκληρη την Αρμενία. Η εκεί συνέχεια εξελίχθηκε σε ασήμαντες συγκρούσεις ως την ανακωχή, οπότε οι Ρώσοι αποχώρησαν από τον Καύκασο και την Αρμενία.

Στον Νότο, με την αρχή του 1916, οι κοζάκοι κινήθηκαν προς το Ισπαχάν (παλιά πρωτεύουσα της Περσίας). Τέλη Ιανουαρίου, το πήραν. Αρχές Μαρτίου, βρίσκονταν 150 χμ. έξω από τη Βαγδάτη, ενώ συνέκλιναν από την άλλη πλευρά βρετανικές ενισχύσεις από την Ινδία. Ούτε αυτές ούτε οι κοζάκοι μπόρεσαν να απεγκλωβίσουν τους Βρετανούς του Τάουτσεντ. Αναγκάστηκε να παραδοθεί στις 20 Μαρτίου 1916. Νέες βρετανικές δυνάμεις μπήκαν στις μάχες τον επόμενο Νοέμβριο. Αρχές 1917, θα έφερναν τα επιθυμητά

αποτελέσματα.

Στο μέτωπο της Αιγύπτου, οι Τούρκοι προσπάθησαν να πάρουν το Σουέζ με ταυτόχρονη εισβολή από την Αραβία και από την Κυρηναϊκή. Αποκρούστηκαν και οι δυο επιθέσεις τους του 1916. Βρετανική αντεπίθεση, τον Δεκέμβριο, τους έδιωξε μακριά από την Αίγυπτο. Και για τους Τούρκους είχε προκύψει νέος μπελάς. Θα ονομαζόταν «Λόρενς της Αραβίας».

Μακελειό στο ιταλικό μέτωπο

Ο ποταμός Ιζόντσο πηγάζει στις Άλπεις, διαρρέει τη σημερινή ΒΑ Ιταλία (αυστριακό έδαφος τότε) και χύνεται στον κόλπο της Τεργέστης. Οι Ιταλοί πίστευαν πως, αν χτυπούσαν εκεί τους Αυστριακούς, θα άνοιγαν τον δρόμο για την Τεργέστη αλλά και για την απελευθέρωση των «αλύτρωτων αδελφών» τους.

Η μυστική συμφωνία της Ιταλίας με τους συμμάχους της Αντάντ υπογράφηκε 26 Απριλίου 1915. Ο πόλεμος εναντίον της Αυστροουγγρικής αυτοκρατορίας κηρύχθηκε στις 23 Μαΐου. Η πρώτη επίθεση στο μέτωπο του Ιζόντσο εκδηλώθηκε στις 23 Ιουνίου και κράτησε δεκαπέντε ημέρες. Οι Ιταλοί πήραν λίγο έδαφος στην παραλία με απώλειες 10.000 ανδρών, έναντι 22.000 που έχασαν οι Αυστριακοί. Η δεύτερη μάχη του Ιζόντσο ξεκίνησε στις 19 Ιουλίου και έληξε στις 3 Αυγούστου με τους Ιταλούς να μετρούν 34.000 νεκρούς και να έχουν συλλάβει 10.000 Αυστριακούς αιχμαλώτους. Ούτε αυτή ούτε η τρίτη (18 Οκτωβρίου με 3 Νοεμβρίου) ούτε η τέταρτη μάχη (10 Νοεμβρίου με 5 Δεκεμβρίου) είχαν κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα, πέρα από τα θύματα των δυο πλευρών. Όταν στο τέλος της χρονιάς τα χιόνια έγιναν αιτία να σταματήσουν οι επιχειρήσεις, οι Ιταλοί μετρούσαν 66.000 νεκρούς, 190.400 τραυματίες και 22.520 αγνοούμενους ή αιχμάλωτους. Οι Αυστριακοί είχαν 28.000 νεκρούς, 97.000 τραυματίες και 31.000 αγνοούμενους ή αιχμάλωτους. Με τις δυνάμεις των αντιπάλων να βρίσκονται στα σημεία από όπου είχαν ξεκινήσει.

Η νέα ιταλική επίθεση (πέμπτη μάχη του Ιζόντσο) εκδηλώθηκε 11 με 29 Μαρτίου 1916. Κι από τις δυο μεριές μετρήθηκαν βαριές απώλειες χωρίς κάτι να αλλάξει στη γραμμή του μετώπου. Τον Μάιο (15 με 30 του μήνα) ήταν οι Αυστριακοί που έκαναν επίθεση. Στο μέτωπο του Τιρόλο. Διέσπασαν τις ιταλικές γραμμές, κυριεύσαν φρούρια, συνέλαβαν

31.000 Ιταλούς και πήραν τριακόσια κανόνια. Η αυστριακή προέλαση ανακόπηκε, όταν, στα βόρεια σύνορα της Αυστροουγγαρίας, εκδηλώθηκε ρωσική επίθεση (του Μπρουσίλοφ, στις 4 Ιουνίου). Οι Αυστριακοί απέσυραν δυνάμεις για να ενισχύσουν το ανατολικό μέτωπο.

Οι Ιταλοί χτύπησαν στα τέλη Ιουλίου (έκτη μάχη του Ιζόντσο). Αυτή τη φορά, πήραν την πόλη Γκορίτσια (9 Αυγούστου). Τρεις ακόμα «μάχες του Ιζόντσο» διεξήχθησαν ως τα τέλη του χρόνου, κάθε φορά με μικρά για τους Ιταλούς εδαφικά κέρδη. Το εξαιτίας του χειμώνα τέλος των επιχειρήσεων βρήκε τους Ιταλούς να μετρούν μέσα στη χρονιά 120.000 νεκρούς, 285.000 τραυματίες και 78.000 αγνοούμενους ή αιχμαλώτους. Οι Αυστριακοί είχαν χάσει 200.000 νεκρούς και τραυματίες και 60.000 αγνοούμενους ή αιχμαλώτους.

(τελευταία επεξεργασία, 7.5.2009)